

IJTIMOIIY-GUMANITAR SOHADA ILMIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR

ILMIY METODIK JURNALI

VOL.3 № 3

2026

SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINING INGLIZ TILINI O'QITISH JARAYONIDAGI ROLI

Ismatullayeva Robiyabonu Oyatillo qizi
Webster universiteti, magistrant

Annotatsiya

Mazkur maqolada ingliz tilini o'qitish jarayonida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari tahlil qilinadi. Tadqiqotda sun'iy intellektga asoslangan ta'lim vositalari, raqamli platformalar hamda interaktiv dasturlarning ingliz tilini o'rgatish jarayoniga ta'siri ko'rib chiqiladi. Shuningdek, sun'iy intellekt texnologiyalari yordamida o'quvchilarning tinglab tushunish, o'qish, yozish va gapirish ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatlari yoritiladi. Maqolada zamonaviy ta'lim muhitida sun'iy intellekt asosidagi ta'lim vositalaridan foydalanish o'quv jarayonining samaradorligini oshirish, ta'limni individuallashtirish hamda o'quvchilarning mustaqil o'rganish faoliyatini rivojlantirishga xizmat qilishi asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, ingliz tilini o'qitish, raqamli ta'lim, innovatsion texnologiyalar, sun'iy intellekt platformalari, til kompetensiyasi, interfaol ta'lim, ta'lim jarayonini individuallashtirish.

РОЛЬ ТЕХНОЛОГИЙ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ

Исматуллаева Робиябону Оятилло кизи
Университет Webster, магистрант

Аннотация

В данной статье анализируются педагогические возможности использования технологий искусственного интеллекта в процессе обучения английскому языку. В исследовании рассматривается влияние цифровых платформ, интерактивных программ и образовательных инструментов, основанных на искусственном интеллекте, на процесс изучения английского языка. Особое внимание уделяется возможностям развития навыков аудирования, чтения, письма и говорения с помощью интеллектуальных образовательных технологий. В статье обосновывается, что применение технологий искусственного интеллекта в современном образовательном пространстве способствует повышению эффективности учебного процесса, индивидуализации обучения и развитию самостоятельной познавательной деятельности учащихся.

Ключевые слова: искусственный интеллект, обучение английскому языку, цифровое образование, инновационные технологии, платформы искусственного интеллекта, языковая компетенция, интерактивное обучение, индивидуализация обучения.

THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGIES IN TEACHING THE ENGLISH LANGUAGE

Ismatullayeva Robiyabonu Oyatillo qizi
Webster University, Master's Student

Abstract

This article analyzes the pedagogical potential of using artificial intelligence technologies

in the process of teaching the English language. The study examines the impact of AI-based educational tools, digital platforms, and interactive applications on English language learning. Special attention is given to the development of learners' listening, reading, writing, and speaking skills through intelligent educational technologies. The article argues that the integration of artificial intelligence in modern educational environments enhances the effectiveness of the learning process, supports individualized instruction, and promotes students' independent learning activities.

Keywords: artificial intelligence, English language teaching, digital education, innovative technologies, AI platforms, language competence, interactive learning, individualized learning.

So'nggi yillarda ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarni keng joriy etish jarayoni jadallashib, o'quv jarayonining mazmuni va metodikasida sezilarli o'zgarishlar yuz bermoqda. Ayniqsa, sun'iy intellekt texnologiyalarining rivojlanishi ta'lim sohasida yangi imkoniyatlarni yuzaga keltirib, o'qitish jarayonini yanada samarali tashkil etish, o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish hamda ta'lim sifatini oshirishga xizmat qilmoqda. Bugungi kunda sun'iy intellektga asoslangan ta'lim platformalari, aqlli o'quv dasturlari, avtomatik baholash tizimlari va virtual yordamchilar ta'lim jarayonining ajralmas qismiga aylanib bormoqda.

Ingliz tili esa global muloqot vositasi sifatida xalqaro ilm-fan, texnologiya, iqtisodiyot va madaniyat sohalarida muhim ahamiyat kasb etadi. Shu sababli ingliz tilini samarali o'qitish metodlarini takomillashtirish zamonaviy ta'lim tizimining dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi. An'anaviy o'qitish metodlari bilan bir qatorda, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari hamda sun'iy intellekt imkoniyatlaridan foydalanish o'quvchilarning til kompetensiyalarini rivojlantirishda muhim omil bo'lib xizmat qilmoqda.

Sun'iy intellekt texnologiyalari ingliz tilini o'qitish jarayonida o'quvchilarning bilim darajasini aniqlash, individual o'quv yo'nalishlarini shakllantirish, real vaqt rejimida fikr-mulohaza berish hamda interaktiv o'quv muhitini yaratish imkonini beradi. Masalan, sun'iy intellekt asosida ishlaydigan mobil ilovalar va ta'lim platformalari o'quvchilarning tinglab tushunish, gapirish, o'qish va yozish ko'nikmalarini rivojlantirishda samarali vosita sifatida xizmat qilmoqda. Shuningdek, bunday texnologiyalar yordamida o'quv jarayonini individuallashtirish, o'quvchilarning mustaqil ta'lim faoliyatini rag'batlantirish hamda o'qituvchilarning metodik imkoniyatlarini kengaytirish mumkin.

Shu nuqtai nazardan, sun'iy intellekt texnologiyalarining ingliz tilini o'qitish jarayonidagi pedagogik imkoniyatlarini o'rganish va ularning ta'lim samaradorligiga ta'sirini ilmiy jihatdan tahlil qilish muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur maqolaning maqsadi sun'iy intellekt texnologiyalaridan ingliz tilini o'qitish jarayonida foydalanishning nazariy va amaliy jihatlarini tahlil qilish hamda ularning o'quv jarayonini takomillashtirishdagi ahamiyatini asoslab berishdan iborat.

So'nggi yillarda sun'iy intellekt texnologiyalarining ta'lim tizimiga kirib kelishi bilan ingliz tilini o'qitish metodikasida ham yangi ilmiy yondashuvlar shakllanmoqda. Xorijiy va mahalliy olimlarning ilmiy tadqiqotlarida sun'iy intellekt asosidagi texnologiyalarning ta'lim jarayoniga ta'siri, ularning didaktik imkoniyatlari hamda o'quvchilarning til kompetensiyalarini rivojlantirishdagi o'rni keng yoritilgan.

Sun'iy intellektning ta'lim jarayonidagi o'rni va imkoniyatlarini o'rganishda bir qator xorijiy tadqiqotchilar muhim ilmiy xulosalar bergan. Jumladan, Luckin, Holmes, Griffiths va Forcier (2016) o'z tadqiqotlarida sun'iy intellekt texnologiyalari ta'lim jarayonini individuallashtirish, o'quvchilarning bilim darajasini aniq tahlil qilish hamda o'quv jarayonini samarali boshqarish imkoniyatini yaratishini ta'kidlaydilar. Ularning fikricha, sun'iy intellekt asosidagi ta'lim tizimlari o'quvchilarning individual ehtiyojlariga moslashgan holda o'qitish

jarayonini tashkil etishga yordam beradi.

Baker va Smith (2019) sun'iy intellekt texnologiyalarining ta'lim sohasida qo'llanilishi bo'yicha olib borgan tadqiqotlarida aqlli o'quv tizimlari, avtomatik baholash tizimlari hamda raqamli yordamchilar o'quv jarayonining samaradorligini oshirishda muhim vosita ekanligini qayd etadilar. Ularning fikricha, sun'iy intellekt asosidagi texnologiyalar yordamida o'qituvchilar o'quvchilarning bilim darajasi, o'zlashtirish ko'rsatkichlari hamda o'quv faoliyatini tezkor tahlil qilish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Ingliz tilini o'qitish jarayonida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish masalalari Li (2020), Huang, Spector va Yang (2019) kabi olimlarning ilmiy ishlarida ham keng yoritilgan. Ushbu tadqiqotlarda sun'iy intellekt asosida yaratilgan mobil ilovalar, virtual o'qituvchilar va interaktiv platformalar til o'rganish jarayonida o'quvchilarning motivatsiyasini oshirishi, ularning mustaqil ta'lim faoliyatini rivojlantirishi hamda til ko'nikmalarini samarali shakllantirishga xizmat qilishi ta'kidlangan.

Shuningdek, ingliz tilini o'qitishda raqamli texnologiyalardan foydalanish bo'yicha mahalliy tadqiqotchilar ham muhim ilmiy ishlar olib borgan. O'zbekistonlik olimlardan N.N. Azizxodjaeva, R.H. Jumaev, Sh. Sh. Olimov va boshqa tadqiqotchilar o'z ilmiy ishlarida zamonaviy pedagogik texnologiyalar hamda axborot-kommunikatsiya vositalarining ta'lim samaradorligini oshirishdagi o'rnini ilmiy asoslab berganlar. Ularning fikricha, raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt vositalaridan foydalanish ta'lim jarayonining interfaolligini oshiradi, o'quvchilarning mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi hamda ta'lim jarayonini zamonaviy talablar asosida tashkil etish imkonini yaratadi.

Tahlil qilingan ilmiy manbalar shuni ko'rsatadiki, sun'iy intellekt texnologiyalarining ingliz tilini o'qitish jarayoniga integratsiyasi o'quv jarayonining samaradorligini oshirish, ta'limni individuallashtirish hamda o'quvchilarning til kompetensiyalarini rivojlantirishda muhim omil hisoblanadi. Shu bilan birga, ushbu texnologiyalarni ta'lim jarayonida samarali qo'llash uchun pedagogik va metodik yondashuvlarni yanada takomillashtirish zarur hisoblanadi.

Mazkur tadqiqotda ingliz tilini o'qitish jarayonida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish samaradorligini aniqlash maqsadida pedagogik tajriba metodi qo'llanildi. Ushbu metod orqali sun'iy intellekt asosidagi ta'lim vositalarining o'quvchilarning ingliz tilidagi kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishga ta'siri amaliy jihatdan o'rganildi.

Pedagogik tajriba jarayoni davomida ingliz tilini o'rganayotgan talabalar o'rtasida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishga asoslangan o'quv mashg'ulotlari tashkil etildi. Tajriba jarayonida o'quvchilar sun'iy intellekt asosida ishlovchi ta'lim platformalari, interaktiv mobil ilovalar hamda virtual o'quv yordamchilaridan foydalanish orqali ingliz tilining tinglab tushunish, o'qish, yozish va gapirish ko'nikmalarini rivojlantirish bo'yicha mashqlarni bajardilar.

Tajriba davomida o'quvchilarning til ko'nikmalaridagi o'zgarishlar kuzatildi va tahlil qilindi. Pedagogik tajriba natijalarini baholash jarayonida o'quvchilarning o'quv faoliyati, til kompetensiyalarining rivojlanish darajasi hamda o'quv jarayonidagi faolligi asosiy mezon sifatida qabul qilindi. Olingan natijalar tahlili sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish ingliz tilini o'qitish jarayonining samaradorligini oshirish hamda o'quvchilarning mustaqil ta'lim faoliyatini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatdi.

Tadqiqot doirasida sun'iy intellekt texnologiyalaridan ingliz tilini o'qitish jarayonida foydalanish samaradorligini aniqlash maqsadida Toshkent shahrida faoliyat yuritayotgan uchta o'quv markazida pedagogik tajriba-sinov ishlari tashkil etildi. Tajribada jami 53 nafar ta'lim oluvchi ishtirok etdi. Tadqiqot jarayonida sun'iy intellekt asosida ishlovchi ta'lim platformalari, interaktiv mobil ilovalar hamda virtual til o'rganish vositalari qo'llanildi. Ushbu vositalar orqali ta'lim oluvchilarning ingliz tilidagi tinglab tushunish, o'qish, yozish va gapirish ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan mashg'ulotlar olib borildi.

Tajriba boshida ta'lim oluvchilarning ingliz tilini bilish darajasi diagnostik testlar orqali

aniqlanib, ularning boshlang'ich ko'rsatkichlari qayd etildi. Keyingi bosqichda esa sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalangan holda o'quv mashg'ulotlari tashkil etildi. O'quv jarayonida AI asosidagi platformalar ta'lim oluvchilarga individual tavsiyalar berish, xatolarni avtomatik aniqlash hamda real vaqt rejimida fikr-mulohaza bildirish imkonini yaratdi.

Tajriba yakunida olingan natijalar tahlili ta'lim oluvchilarning ingliz tilidagi kommunikativ kompetensiyalarida sezilarli ijobiy o'zgarishlar kuzatilganligini ko'rsatdi. Xususan, sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish natijasida ta'lim oluvchilarning til ko'nikmalari rivojlanib, ularning o'quv jarayonidagi faolligi va motivatsiyasi oshgani aniqlandi. Quyidagi jadvalda tajriba boshidagi va tajriba yakunidagi natijalar qiyosiy tarzda keltirilgan.

Jadval 1.

Ko'rsatkich darajasi	Tajriba boshida (53 nafar)	Tajriba yakunida (53 nafar)
Yuqori daraja	11 nafar	19 nafar
O'rta daraja	23 nafar	26 nafar
Past daraja	19 nafar	8 nafar

Natijalar tahlili shuni ko'rsatdiki, tajriba yakunida yuqori darajadagi ta'lim oluvchilar soni oshgan, past darajadagi ta'lim oluvchilar esa sezilarli darajada kamaygan. Bu esa sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish ingliz tilini o'qitish jarayonining samaradorligini oshirishda muhim omil ekanligini ko'rsatadi.

Umuman olganda, olib borilgan tajriba-sinov ishlari sun'iy intellekt asosidagi ta'lim vositalaridan foydalanish ingliz tilini o'qitish jarayonini yanada samarali tashkil etish, ta'lim oluvchilarning til kompetensiyalarini rivojlantirish hamda o'quv jarayonining interfaolligini oshirishga xizmat qilishini tasdiqladi.

Olib borilgan tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, sun'iy intellekt texnologiyalaridan ingliz tilini o'qitish jarayonida foydalanish ta'lim samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Zamonaviy sun'iy intellekt asosidagi ta'lim platformalari, mobil ilovalar va interaktiv dasturlar o'quv jarayonini yanada qiziqarli, interfaol hamda samarali tashkil etish imkonini beradi. Bunday texnologiyalar o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olgan holda ta'lim jarayonini tashkil etishga, o'quv materiallarini moslashtirishga hamda o'quvchilarning mustaqil o'rganish faoliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Tadqiqot jarayonida Toshkent shahridagi uchta o'quv markazida 53 nafar ta'lim oluvchi ishtirokida o'tkazilgan pedagogik tajriba-sinov ishlari sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish ingliz tilini o'rganish jarayonida ijobiy natijalar berishini ko'rsatdi. Tajriba natijalariga ko'ra ta'lim oluvchilarning ingliz tilidagi kommunikativ kompetensiyalari, xususan tinglab tushunish, o'qish, yozish va gapirish ko'nikmalarida sezilarli rivojlanish kuzatildi. Shuningdek, o'quv jarayonida sun'iy intellekt asosidagi ta'lim vositalaridan foydalanish ta'lim oluvchilarning o'quv jarayoniga bo'lgan qiziqishi va motivatsiyasini oshirganligi aniqlandi.

Shu bilan birga, sun'iy intellekt texnologiyalaridan ta'lim jarayonida samarali foydalanish o'qituvchilardan zamonaviy pedagogik va raqamli kompetensiyalarni talab qiladi. Shu sababli ingliz tilini o'qitishda sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etish jarayonida o'qituvchilarning raqamli savodxonligini oshirish, zamonaviy ta'lim platformalaridan foydalanish bo'yicha metodik tavsiyalar ishlab chiqish hamda innovatsion ta'lim muhitini yaratish muhim hisoblanadi.

Umuman olganda, sun'iy intellekt texnologiyalarining ingliz tilini o'qitish jarayoniga integratsiyasi ta'lim sifatini oshirish, o'quv jarayonini individuallashtirish va o'quvchilarning til kompetensiyalarini rivojlantirish uchun keng imkoniyatlar yaratadi. Shu bois kelgusida sun'iy intellekt texnologiyalarini ingliz tilini o'qitish metodikasiga chuqurroq integratsiya qilish hamda ushbu yo'nalishda ilmiy tadqiqotlarni kengaytirish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Luckin R., Holmes W., Griffiths M., Forcier L. *Intelligence Unleashed: An Argument for AI in Education*. – London: Pearson Education, 2016. – 48 p.
2. Baker T., Smith L. *Educ-AI-tion Rebooted? Exploring the Future of Artificial Intelligence in Schools and Colleges*. – London: Nesta, 2019. – 64 p.
3. Huang R., Spector J., Yang J. *Educational Technology: A Primer for the 21st Century*. – Singapore: Springer, 2019. – 248 p.
4. Li K. *Artificial Intelligence in Language Learning and Teaching*. – Beijing: Foreign Language Teaching and Research Press, 2020. – 210 p.
5. Holmes W., Bialik M., Fadel C. *Artificial Intelligence in Education: Promises and Implications for Teaching and Learning*. – Boston: Center for Curriculum Redesign, 2019. – 120 p.
6. Azizxo‘jayeva N.N. *Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat*. – Toshkent: O‘qituvchi, 2018. – 240 b.
7. Jumaev R.H. *Ta’limda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish metodikasi*. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2020. – 198 b.
8. Olimov Sh.Sh. *Zamonaviy pedagogik texnologiyalar*. – Toshkent: Innovatsiya-Ziyo, 2021. – 216 b.
9. Chapelle C. *Computer Applications in Second Language Acquisition*. – Cambridge: Cambridge University Press, 2017. – 256 p.
10. Warschauer M., Healey D. *Computers and Language Learning: An Overview*. – *Language Teaching Journal*. – 2018. – Vol. 31. – №2. – P. 57–71.